

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2024. gada 18. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – LESD 101. pants – “Uzņēmuma” un “uzņēmumu apvienību lēmumu” jēdzieni – Dalībvalsts notāru palātas lēmumi, ar kuriem noteiktas atlīdzības aprēķināšanas metodes – Ierobežojums “mērķa dēļ” – Aizliegums – Pamatojuma neesamība – Naudas sods – Piemērošana uzņēmumu apvienībai un tās dalībniekiem – Pārkāpuma izdarītājs

Lietā C-128/21

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas* (Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa) iesniegusi ar 2021. gada 17. februāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2021. gada 26. februārī, tiesvedībā

Lietuvos notary rūmai,

M. S.,

S. Š.,

D. V.,

V. P.,

J. P.,

D. L.-B.,

D. P.,

R. O. I.

pret

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba,

piedaloties

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija,

* Tiesvedības valoda – lietuviešu.

Lietuvos Republikos finansų ministerija,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadžiev*] (referents), Tiesas priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], kas pilda pirmās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši P. Dž. Švīrebs [*P. G. Xuereb*] un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerāladvokāts: Dž. Pitrucella [*G. Pitruzzella*],

sekretāre: S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2022. gada 15. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- *Lietuvos notari rūmai*, M. S., S. Š, D. V., V. P., J. P., D. L.-B, D. P. un R. O. I. vārdā – *L. Butkevičius* un *V. Vadapalas*, advokāti,
- *Lietuvos Republikos konkurencijos taryba* vārdā – *M. Dumbrytė-Ožiūnienė* un *Š. Keserauskas*, pārstāvji,
- Lietuvas valdības vārdā – *K. Dieninis* un *R. Dzikovič*, pārstāvji,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *F. Varrone*, *avvocato dello Stato*,
- Eiropas Komisijas vārdā – *F. Jimeno Fernández*, *I. Rogalski* un *A. Steiblytė*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2023. gada 12. janvāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 101. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Lietuvos notari rūmai* (Lietuvas Notāru palāta, turpmāk tekstā – “Notāru palāta”), kā arī M. S., S. Š, D. V., V. P., J. P., D. L.-B., D. P. un R. O. I., fiziskām personām, kuras darbojas notāra profesijā Lietuvā, un *Lietuvos Republikos konkurencijos taryba* (Lietuvas Republikas Konkurences padome, turpmāk tekstā – “Konkurences padome”) par tās lēmumu uzlikt naudas sodu Notāru palātai un šiem notāriem par Lietuvas un Savienības konkurences tiesību pārkāpumu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101.] un [102.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 5. pantā ir noteikts:

“Dalībvalstu konkurences iestādēm ir pilnvaras piemērot [LESD 101. un 102. pantu] atsevišķos gadījumos. Šim nolūkam tās pēc savas iniciatīvas vai uz sūdzības pamata var pieņemt lēmumus, ar [ko]:

[..]

– uzlikt soda naudas, periodiskus soda maksājumus vai jebkādu citu sodu, kas paredzēts to valstu tiesību aktos.

[..]”

- 4 Šīs regulas 23. panta 2. un 4. punktā ir paredzēts:

“2. [Eiropas] Komisija ar lēmumu var uzlikt soda naudas uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tās tiši vai nolaidības dēļ:

a) pārkāpj [LESD 101.] vai [102.] pantu vai

[..]

Attiecībā uz katru uzņēmumu un uzņēmumu apvienību, kas piedalās pārkāpumā, soda nauda nepārsniedz 10 % no tās kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā.

Ja apvienības pārkāpums ir saistīts ar tās dalībnieku darbībām, soda nauda nepārsniedz 10 % no kopējā katra tā dalībnieka apgrozījuma summas, kas darbojas tirgū, kuru skāris apvienības pārkāpums.

[..]

4. Ja soda naudu uzlikt uzņēmumu apvienībai, ņemot vērā tās dalībnieku apgrozījumu, un ja apvienība ir maksātspējīga, apvienībai ir pienākums prasīt iemaksas no saviem dalībniekiem, lai segtu soda naudas summu.

Ja šādas iemaksas nav veiktas apvienībai Komisijas noteiktajā termiņā, Komisija var pieprasīt soda naudas maksājumu tieši no jebkuriem uzņēmumiem, kas bija attiecīgo apvienības lēmējinstanču dalībnieki.

Pēc tam, kad Komisija pieprasījusi maksājumu saskaņā ar otro daļu, ja vajadzīgs, lai nodrošinātu soda naudas maksājumu pilnā apmērā, Komisija var pieprasīt atlikuma samaksu no jebkuriem apvienības dalībniekiem, kas darbojas tirgū, kurā izdarīts pārkāpums.

Komisija tomēr nepieprasīs maksājumu saskaņā ar otro vai trešo daļu no uzņēmumiem, kas pierāda, ka tie nav īstenojuši apvienības aizliegto lēmumu un vai nu nezināja par tā esamību, vai aktīvi norobežoja sevi no tā pirms Komisija uzsāka lietas izmeklēšanu.

Katra uzņēmuma finansiālā atbildība attiecībā uz soda naudas maksājumu nepārsniedz 10 % no tā kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā.”

Lietuvas tiesības

Konkurences likums

- 5 1999. gada 23. marta *Lietuvas Republikos konkurencijos įstatymas* (Lietuvas Republikas Konkurences likums; *Žin.*, 1999, Nr. 30-856), redakcijā, kas piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “Konkurences likums”), 5. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Visi nolīgumi, kuru mērķis ir ierobežot konkurenci vai kuri ierobežo vai var ierobežot konkurenci, ir aizliegti un spēkā neesoši no to noslēgšanas brīža, tostarp:

- 1) tie, ar kuriem tieši vai netieši ir noteikta (nostiprināta) konkrētu preču cena vai citi pirkšanas vai pārdošanas nosacījumi;

[..].”

Notariāta likums

- 6 1992. gada 15. septembra *Lietuvas Republikos notariato įstatymas* (Lietuvas Republikas Notariāta likums; *Žin.*, 1992, Nr. I-2882), redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiskajiem apstākļiem (turpmāk tekstā – “Notariāta likums”), 2. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Notārs ir persona, ko valsts ir pilnvarojusi veikt šajā likumā noteiktās darbības un apliecināt darījumu un dokumentu likumību civiltiesiskajās attiecībās. Notārs var būt arī samierināšanas mediators civiltiesiskajos stridos.”

- 7 Šī likuma 6. panta pirmajā daļā ir paredzēts:

“Notāru skaitu, amata vietu un teritoriālo jurisdikciju nosaka Lietuvas Republikas tieslietu ministrs saskaņā ar tā noteikto metodiku notāru sniegto juridisko pakalpojumu iedzīvotājiem nepieciešamības izvērtēšanai.”

- 8 Saskaņā ar minētā likuma 8. pantu:

“Lietuvas Republikas notāri ir apvienoti Notāru palātā [..].

Katrs notārs ir Notāru palātas loceklis.

Notāru palāta ir juridiska persona.

Notāru palātas statūtus pieņem Notāru palātas kopsapulce, un tos apstiprina Lietuvas Republikas tieslietu ministrs.”

9 Šī paša likuma 9. pantā ir noteikts:

“Galvenie Notāru palātas uzdevumi ir šādi:

- “1) koordinēt notāru darbību;
- 2) nodrošināt notāru kvalifikācijas uzlabošanu;
- 3) aizsargāt un pārstāvēt notāru intereses valsts un administratīvajās iestādēs;
- 4) izstrādāt reglamentējošo aktu projektus par jautājumiem, kas skar notāra profesiju, un tos iesniegt Lietuvas Republikas tieslietu ministram;
- 5) nodrošināt notāru prakses vienveidību;
- 6) uzraudzīt veidu, kādā notāri veic savas funkcijas un ievēro profesionālās ētikas prasības;
- 7) nodrošināt dokumentu, kas izstrādāti, veicot notāru profesionālo darbību, saglabāšanu un utilizāciju;
- 8) nodrošināt notāru pārbaudes laika norisi;
- 9) veikt citus pārējos likumos un Notāru palātas statūtos paredzētos pienākumus.”

10 Atbilstoši Notariāta likuma 10. panta 7. punktam Notāru palāta, pildot savus pienākumus, veic pasākumus notāru prakses vienveidības nodrošināšanai.

11 Šī likuma 11. panta otrajā un trešajā daļā ir paredzēts:

“Lietuvas Republikas tieslietu ministrs apstiprina šajā likumā minētos reglamentējošos aktus, ņemot vērā Notāru palātas prezidija viedokli.

Ja Lietuvas Republikas tieslietu ministrs uzskata, ka Notāru palātas rezolūcija vai lēmums neatbilst Lietuvas Republikas tiesību aktiem, viņš var iesniegt apelācijas sūdzību *Vilniaus apygardos teismas* [(Viļņas reģionālā tiesa, Lietuva)], lai šādu rezolūciju vai lēmumu atceltu. Apelācijas sūdzība ir jāiesniedz viena mēneša laikā no sūdzības pamatā esošās rezolūcijas vai lēmuma saņemšanas dienas.”

12 Saskaņā ar minētā likuma 12. pantu notāri īsteno savu kompetenci bez jebkādas ietekmes no valsts iestāžu un budžeta iestāžu puses un ir pakļauti vienīgi likumam.

13 Atbilstoši šī paša likuma 13. pantam notāri savā darbībā ievēro Notāru palātas lēmumus.

14 Notariāta likuma 19. pantā ir noteikts:

“Notārs iekasē atlīdzību par notariālo aktu sagatavošanu, darījumu projektu izstrādāšanu, konsultācijām un tehnisko pakalpojumu sniegšanu, kuras apjomu (taksi) nosaka Lietuvas Republikas tieslietu ministrs, ņemot vērā šī likuma 19¹. pantā minētos notāru amata atlīdzības (takses) noteikšanas kritērijus un pēc saskaņošanas ar Lietuvas Republikas finanšu ministru un Notāru palātu. Atlīdzībai ir jābūt tādai, lai garantētu notāram ienākumus, kas ļauj tam būt finansiāli patstāvīgam, garantēt klientiem labus apkalpošanas apstākļus, nodarbināt personālu ar nepieciešamo kvalifikāciju un strādāt tehniski labi aprīkotā birojā. [..]

Atkarībā no klienta finansiālā stāvokļa notārs var viņu pilnībā vai daļēji atbrīvot no amata atlīdzības samaksas.

[..]”

15 Šī likuma 21. panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka notāri savus amata pienākumus veic neatkarīgi un ir finansiāli patstāvīgi.

16 Saskaņā ar minētā likuma 28. panta pirmo daļu:

“Notariālos aktus, izņemot mantojuma lietas, var sagatavot jebkurš notārs. Šādos gadījumos notāru teritoriālo jurisdikciju nosaka Lietuvas Republikas tieslietu ministrs.”

Notāru palātas statūti

17 2008. gada 3. janvāra Lietuvas Notāru palātas statūtu, kas apstiprināti ar *Lietuvas Republikos teisingumo ministru iesakymas Nr. 1R-3* (Lietuvas tieslietu ministra Dekrētu Nr. 1R-3; *Žin.*, 2008, Nr. 6-222; turpmāk tekstā – “Notāru palātas statūti”), 8. panta 1. punktā ir noteikts:

“Notāru palāta, pildot savus pienākumus, veic šādas funkcijas:

[..]

6) veic pasākumus notāru prakses vienveidības nodrošināšanai;

7) apkopo informāciju par notāru praksi un sniedz atzinumus notāriem;

[..].”

18 Šo statūtu 10. panta 4. punktā ir paredzēts, ka Notāru palātas prezidija lēmumi ir saistoši visiem šīs palātas locekļiem.

19 Saskaņā ar minēto statūtu 18. panta 1. punktu:

“Prezidijs ir Notāru palātas kolektīva pārvaldes institūcija. Prezidiju veido astoņi locekļi, kurus Notāru palātas kopsapulce ieceļ (izvēlas) uz trim gadiem.”

20 Šo pašu statūtu 19. pantā ir paredzēts:

“1. [..] attiecīgo teritoriālo jurisdikciju notāru kopsapulces izrauga kandidātu, kurš vēlas kļūt par prezidija locekli. [..]

2. Kandidātu, kuri vēlas kļūt par prezidija locekli, vēlēšanas notiek teritoriālajās jurisdikcijās atklātā vai aizklātā balsošanā. [..]

[..]

4. Visi prezidija locekļi sniedz atskaiti tās teritoriālās jurisdikcijas notāru kopsapulcei, kura sasaukta viņa kandidatūras izvirzīšanai.

[..]

6. Priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks ir prezidija locekļi. Priekšsēdētājs vada prezidiju.”
- 21 Saskaņā ar Notāru palātas statūtu 20. panta 1. punktu prezidijs nodrošina pareizu šīs palātas funkciju izpildi.
- 22 Šo statūtu 23. panta 1. punktā ir paredzēts, ka prezidija lēmumus pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu, balsojot atklāti.
- 23 Saskaņā ar Notāru palātas statūtu 26. panta 3. punktu un 28. panta 3. punktu šīs palātas priekšsēdētāju un priekšsēdētāja vietnieku ievēlē palātas kopsapulce.

Pagaidu aprēķināšanas kritēriji

- 24 Ar 1996. gada 12. septembra *īsakymas Nr. 57* (Rikojums Nr. 57; *Žin.*, 1996, Nr. 87-2075) Lietuvas Republikas tieslietu ministrs apstiprināja pagaidu aprēķināšanas kritērijus atlīdzībai, ko notāri iekasē par notariālo aktu sagatavošanu, līguma projektu sagatavošanu, konsultācijām un tehniskiem pakalpojumiem (turpmāk tekstā – “pagaidu aprēķināšanas kritēriji”). Šajos aprēķināšanas kritērijos tostarp ir paredzēts diapazons, kādā notāri var noteikt savu atlīdzību par nekustamā īpašuma hipotēkas līguma notariālu apliecināšanu, citu nodrošinājumu apliecināšanu, servitūta, lietošanas tiesību, apbūves tiesību, un līguma, ar kuru tiek noteikta konkrēta īpašuma izmantošanas kārtība, apliecināšanu, kā arī līguma par nekustamā īpašuma apmaiņu apliecināšanu.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 25 Ar 2018. gada 26. aprīļa Lēmumu Nr. 2S-2(2018) Konkurences padome konstatēja, ka Notāru palāta, kā arī notāri, kuri bija šīs palātas prezidija locekļi, ir pārkāpuši Konkurences likuma 5. panta 1. punkta 1. apakšpunktu, kā arī LESD 101. panta 1. punkta a) apakšpunktu, un uzlika tiem naudas sodus.
- 26 Šajā lēmumā Konkurences padome norādīja, ka ar 2012. gada 30. augusta, 2015. gada 23. aprīļa, 2016. gada 26. maija un 2017. gada 26. janvāra lēmumiem Notāru palātas prezidijs ir pieņēmis noteikumus, precizējot notāra amata atlīdzības aprēķināšanas metodes par:
- hipotēkas līguma vai ķīlas līguma notariālu apliecināšanu situācijās, kad darījuma puses nav norādījušas ar hipotēku nodrošinātā īpašuma vērtību, un situācijās, kad ar vienu hipotēkas līgumu tiek nostiprinātas hipotēkas uz vairākiem nekustamiem īpašumiem;
 - notariālo aktu noformēšanu, darījumu projektu sagatavošanu, konsultācijām un tehniskiem pakalpojumiem situācijās, kad ar vienu līgumu servitūts noteikts vairākiem nekustamiem īpašumiem, un
 - maiņas līguma apstiprināšanu situācijās, kad ar vienu līgumu tiek apmainītas vairāku īpašumu daļas.
- 27 Šie lēmumi (turpmāk tekstā – “skaidrojumi”) ir pieņemti ar to prezidija locekļu, kuri piedalījās sanāksmēs, vienbalsīgu lēmumu un publicēti Notāru palātas iekšējā tīmekļa vietnē.

- 28 Konkurences padomes ieskatā prasītāji pamatlietā, pieņemot skaidrojumus, faktiski noteica notāru iekasētās atlīdzības par šajos skaidrojumos norādītajām darbībām apmēra aprēķināšanas mehānismu, kurā visos gadījumos šī atlīdzība bija noteikta visaugstākajā ar pagaidu atlīdzības kritērijiem atļautajā apmērā. Konkurences padome uzskatīja, ka pirms skaidrojumu pieņemšanas notāriem bija rīcības brīvība šīs atlīdzības aprēķināšanai un tie atsevišķos gadījumos varēja noteikt mazāku atlīdzības apmēru par skaidrojumus paredzēto.
- 29 Konkurences padome secināja, ka prasītāji pamatlietā bija netieši noteikuši minētās atlīdzības apmēru. Tā uzskatīja, ka, pieņemot skaidrojumus, Notāru palāta, rīkojoties ar tās vadības struktūras, proti, prezidija starpniecību, kā arī tās locekļi bija panākuši nolīgumu, lai ierobežotu konkurenci, pārkāpjot Konkurences likuma 5. panta 1. punkta 1. apakšpunktu un LESD 101. panta 1. punkta a) apakšpunktu. Konkurences padome uzskatīja, ka Notāru palāta ir uzskatāma par apvienību, kurā apvienojas saimnieciskās darbības subjekti, proti, notāri, un ka skaidrojumi ir jākvalificē kā uzņēmumu apvienības lēmums, kura pieņemšanā piedalījušies astoņi notāri – šīs palātas prezidija locekļi.
- 30 Konkurences padome arī kvalificēja skaidrojumus kā nolīgumu, kura mērķis ir ierobežot konkurenci starp notāriem, konkrēto tirgu definēja kā Lietuvas notariālo aktu tirgu un uzskatīja, ka pārkāpums esot iлдzis vismaz no 2012. gada 30. augusta līdz 2017. gada 16. novembrim. Tā turklāt uzskatīja – fakts, ka Lietuvas Republikas tieslietu ministrs nav iebildis pret aplūkotajām prasītāju pamatlietā darbībām, ir uzskatāms par atbildību mīkstinošu apstākli, un tādēļ naudas sodu samazināja par 5 %.
- 31 Prasītāji pamatlietā cēla prasību *Vilniaus apygardos administracinis teismas* (Viļņas Administratīvā apgabaltiesa, Lietuva), lūdzot atcelt šī sprieduma 25. punktā minēto Konkurences padomes lēmumu. Ar 2019. gada 19. februāra spriedumu šī tiesa apmierināja minēto prasību un minēto lēmumu daļēji atcēla.
- 32 Konkurences padome par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā – *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas* (Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa).
- 33 Apelācijas sūdzības pamatojumam Konkurences padome norādīja, ka notāri ir saimnieciskās darbības subjekti un tiem ir iespēja konkurēt ar cenām, proti, ar atlīdzības apmēru, pagaidu atlīdzības kārtībā noteiktajās robežās. Prasītājiem pamatlietā neesot tiesību vienādot notāru praksi veidā, kas ir pretrunā konkurences tiesībām, un valsts tiesiskajā regulējumā neesot vakuuma. Konkurences padome uzskata, ka pamatlietā ir piemērojams LESD 101. pants, jo Notāru palātas lēmumi jāpiemēro visā Lietuvas teritorijā, notāru atlīdzība ir piemērojama gan Lietuvas lietotājiem, gan citu dalībvalstu pilsoņiem, kuri izmanto notāra pakalpojumus Lietuvā, un ka Lietuvā reģistrēts notārs var sagatavot aktus saistībā ar pārrobežu tiesiskajām attiecībām starp saimnieciskās darbības subjektiem.
- 34 Prasītāji pamatlietā norāda, ka notārs galvenokārt ir civildienesta subjekts, aģents vai valsts pārstāvis. Notāri nodrošinot konkurenci ar pakalpojumu kvalitāti, nevis cenām. Skaidrojumu mērķis esot īstenot Notariāta likuma 9. panta 5. punktā un Notāru palātas statūtu 8. panta 1. punkta 6. un 7. apakšpunktā paredzēto Notāru palātas kompetenci panākt notāru prakses vienveidību un sniegt atzinumus notāriem. To mērķis esot arī novērst nepilnības valsts tiesiskajā regulējumā, aizsargāt patērētāju intereses, nodrošināt vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principus, kā arī aizsargāt notārus no nepamatotas civiltiesiskās atbildības. Lietuvas Republikas tieslietu ministrs esot zinājis par skaidrojumiem, bet neesot nedz vērsies tiesās, lai panāktu to

atcelšanu, nedz arī iniciējis grozījumus pagaidu atlīdzības kārtībā. Prasītāji pamatlietā arī uzskata, ka LESD nav piemērojams šajā gadījumā, jo Eiropas Savienībā neesot kopēja notāru pakalpojumu tirgus.

- 35 Iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesa vēl nav lēmusi par to, vai tādi notāra amata pienākumi, kādi noteikti Lietuvas notāriem, ir uzskatāmi par saimniecisko darbību LESD 101. panta 1. punkta izpratnē, un vai šie notāri ir uzskatāmi par uzņēmumiem šīs tiesību normas izpratnē.
- 36 Šī tiesa vaicā, vai Notāru palātai piešķirtā kompetence panākt vienveidīgu notāru praksi atbilst kritērijam, kurš definēts 2002. gada 19. februāra sprieduma *Wouters* u.c. (C-309/99, EU:C:2002:98) 68. punktā, saskaņā ar kuru “dalībvalstij [..] jā saglabā savas pilnvaras pieņemt galīgo lēmumu”, vai kritērijam, kas minēts 2017. gada 23. novembra sprieduma *CHEZ Elektro Bulgaria* un *FrontEx International* (C-427/16 un C-428/16, EU:C:2017:890) 46. punktā, atbilstoši kuram ir “jāpastāv valsts faktiskās kontroles un galīgo lēmumu pieņemšanas pilnvarām”.
- 37 Iesniedzējtiesa šajā ziņā norāda, ka Lietuvas Republikas tieslietu ministram ir tiesības vērsties tiesā, lai atceltu iespējami prettiesisku Notāru palātas lēmumu, un viņš var arī papildināt pagaidu atlīdzības kārtību, norādot, kā jāaprēķina notāru atlīdzība par šajos skaidrojumos paredzētajām darbībām.
- 38 Iesniedzējtiesa arī vaicā, vai skaidrojumi ir jāuzskata par uzņēmumu apvienības lēmumiem LESD 101. panta 1. punkta izpratnē un vai šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka minēto skaidrojumu mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū.
- 39 Ciktāl prasītāji pamatlietā norāda, ka skaidrojumiem ir vairāki mērķi, kuri viņu ieskatā attaisno skaidrojumu pieņemšanu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai, ņemot vērā kritērijus, kas ietverti 2002. gada 19. februāra sprieduma *Wouters* u.c. (C-309/99, EU:C:2002:98) 97. punktā, šos mērķus var uzskatīt par leģitīmiem, un, ja atbilde būtu apstiprinoša, vai skaidrojumos paredzētie ierobežojumi pārsniedz to, kas nepieciešams minēto mērķu sasniegšanai.
- 40 Turklāt rodoties jautājums, vai LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka notārus, kuri ir prezidija locekļi, var uzskatīt par apvienības, kas ir pārkāpusi LESD 101. pantu, dalībniekiem, un vai tiem var uzlikt naudas sodu par dalību šajā pārkāpumā.
- 41 Šādos apstākļos *Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas* (Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai LESD 101. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka Lietuvas Republikas notāri, veicot darbību, kas saistīta ar [skaidrojumiem], ir uzskatāmi par uzņēmumiem [šīs tiesību normas] izpratnē?
 - 2) Vai LESD 101. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka [skaidrojumi] ir uzskatāmi par apvienības lēmumiem LESD 101. panta 1. punkta izpratnē?
 - 3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai šo skaidrojumu mērķis vai sekas ir konkurences nepieļaušana, ierobežošana vai izkropļošana iekšējā tirgū LESD 101. panta 1. punkta izpratnē?

- 4) Vai, lemjot par iespējamu LESD 101. panta 1. punkta pārkāpumu, [skaidrojumi] ir jāvērtē pēc kritērijiem, kas izklāstīti [2002. gada 19. februāra] sprieduma [*Wouters* u.c. (C-309/99, EU:C:2002:98)] 97. punktā?
- 5) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir apstiprinoša, vai, vērtējot šos skaidrojumus pēc [2002. gada 19. februāra] sprieduma [*Wouters* u.c. (C-309/99, EU:C:2002:98)] 97. punktā izklāstītajiem kritērijiem, [prasītāju pamatlietā] norādītie mērķi – notariālās prakses vienveidošana, normatīvo aktu nepilnību likvidēšana, patērētāju interešu aizsardzība, principa par vienlīdzīgu attieksmi pret patērētājiem un samērīguma principa ievērošana, kā arī notāru aizsardzība pret nepamatotu civiltiesisko atbildību – ir uzskatāmi par tiesiski pamatotiem mērķiem?
- 6) Ja atbilde uz piekto jautājumu ir apstiprinoša, vai ir uzskatāms, ka šajos skaidrojumos noteiktie ierobežojumi nepārsniedz to, kas nepieciešams tiesiski pamatoto mērķu sasniegšanai?
- 7) Vai LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka var uzskatīt, ka notāri, kuri bija prezidija locekļi, ir pārkāpuši šo pantu un var tikt sodīti, tādēļ ka, strādājot par notāriem, viņi ir piedalījušies [skaidrojumu] pieņemšanā?”

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 42 Prasītāji pamatlietā apgalvo, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pieņemams, jo LESD 101. pants, kura interpretācija tiek lūgta šajā lūgumā, nav piemērojams pamatlietā, un ka līdz ar to uzdotie jautājumi attiecas vienīgi uz Lietuvas tiesību piemērošanu pilnībā iekšējā situācijā.
- 43 Šajā ziņā jākonstatē, ka LESD 101. panta piemērojamības pamatlietā problemātika attiecas uz uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem pēc būtības, nevis uz to pieņemamību, līdz ar to iepriekšējā punktā norādītie prasītāju pamatlietā argumenti ir jāizvērtē, izskatot šos jautājumus pēc būtības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2006. gada 13. jūlijs, *Manfredi* u.c., no C-295/04 līdz C-298/04, EU:C:2006:461, 30. punkts).
- 44 Tāpēc lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 45 Uzdotot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstī reģistrēti notāri ir jāuzskata par “uzņēmumiem” šīs tiesību normas izpratnē, ja tie konkrētās situācijās veic darbības, kas izpaužas kā hipotekāru darījumu apstiprināšana, ķīlas līguma notariāla apliecināšana, notariālu aktu sagatavošana, darījumu projektu izstrāde, konsultācijas, tehnisku pakalpojumu sniegšana un mijmaiņas darījumu apstiprināšana.
- 46 Saskaņā ar LESD 101. panta 1. punktu visi nolīgumi starp uzņēmumiem, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuras var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū, ir aizliegti kā nesaderīgi ar iekšējo tirgu.

- 47 Iesākumā jānorāda, ka prasītāji pamatlietā un Lietuvas valdība apgalvo, ka šī tiesību norma nav piemērojama pamatlietā, jo skaidrojumi nevarot ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm minētās tiesību normas izpratnē. Notariālo aktu rakstura un katras dalībvalsts tiesiskā regulējuma dēļ notāri nevarot sagatavot notariālos aktus citu dalībvalstu teritorijā, bet vienīgi tajā dalībvalstī, kurā tie ir reģistrēti. Līdz ar to neesot tāda kopējā notariālo pakalpojumu tirgus, kuru skaidrojumi varētu skart.
- 48 Šajā ziņā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru lēmums, nolīgums vai prakse var ietekmēt tirdzniecību dalībvalstu starpā tikai tad, ja, ņemot vērā faktisko un tiesisko apstākļu kopumu, ar pietiekamu iespējamības pakāpi var paredzēt, ka tie tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli var ietekmēt tirdzniecības plūsmas dalībvalstu starpā tādējādi, ka tie var negatīvi ietekmēt vienotā, starp dalībvalstīm izveidotā tirgus mērķu īstenošanu. Turklāt šāda ietekme nevar būt maznozīmīga. (spriedumi, 2013. gada 28. februāris, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, 65. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2023. gada 29. jūnijs, *Super Bock Bebidas*, C-211/22, EU:C:2023:529, 62. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 49 Tādējādi ietekme uz Savienības iekšējo tirdzniecību parasti izriet no vairāku apstākļu apvienojuma un katram no tiem nav noteikti jābūt noteicošam. Lai pārbaudītu, vai aizliegta vienošanās ievērojami ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, tā ir jāizvērtē tās ekonomiskajā un tiesiskajā kontekstā (spriedums, 2009. gada 24. septembris, *Erste Group Bank u.c./Komisija*, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P un C-137/07 P, EU:C:2009:576, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 50 Tāpat saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tās būtības dēļ aizliegtas vienošanās, kas attiecas uz visu dalībvalsts teritoriju, sekas izpaužas kā tirgus sadalīšanas valsts mērogā pastiprināšana, šādi kavējot LESD vēlamu ekonomisko savstarpējo mijiedarbību (spriedumi, 2002. gada 19. februāris, *Wouters u.c.*, C-309/99, EU:C:2002:98, 95. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2015. gada 16. jūlijs, *ING Pensii*, C-172/14, EU:C:2015:484, 49. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 51 Turklāt jēdziens “tirdzniecība starp dalībvalstīm” LESD 101. panta 1. punkta izpratnē nav ierobežots tikai ar preču un pakalpojumu pārrobežu apmaiņu, bet gan tam ir plašāks tvērums, kas aptver visu pārrobežu saimniecisko darbību, tostarp uzņēmējdarbību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2001. gada 25. oktobris, *Ambulanz Glöckner*, C-475/99, EU:C:2001:577, 49. punkts).
- 52 Šajā gadījumā nav šaubu par to, ka skaidrojumu tvērums attiecas uz visu Lietuvas Republikas teritoriju, ciktāl tie kā Notāru palātas lēmumi ir saistoši visiem šajā dalībvalstī reģistrētajiem notāriem saskaņā ar Notariāta likuma 13. pantu un Notāru palātas statūtu 10. panta 4. punktu.
- 53 Lai gan notārs principā nevar sniegt pakalpojumus dalībvalstī, kurā tas nav reģistrēts, tomēr, pirmkārt, notāra profesijai ir piemērojama brīvība veikt uzņēmējdarbību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 10. septembris, *Komisija/Latvija*, C-151/14, EU:C:2015:577, 48. punkts). Tādi noteikumi kā skaidrojumi, kuri attiecas uz būtisku šīs profesijas īstenošanas aspektu attiecīgajā dalībvalstī, principā var ievērojami ietekmēt citu dalībvalstu pilsoņu izvēli apmesties šajā pirmajā dalībvalstī, lai īstenotu minēto profesiju. Otrkārt, kā ģenerāladvokāts būtībā norādījis secinājumā 52. punktā, arī citu dalībvalstu, ne tikai Lietuvas Republikas pilsoņi, var izmantot pēdējā minētajā dalībvalstī reģistrētu notāru pakalpojumus.
- 54 Šādos apstākļos skaidrojumi, ciktāl tie ir jākvalificē kā nolīgums starp uzņēmumiem vai kā uzņēmumu apvienības lēmums LESD 101. panta 1. punkta izpratnē, varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm šīs tiesību normas izpratnē.

- 55 Tagad, kad tas ir precizēts, jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru konkurences tiesību kontekstā minētajā tiesību normā ietvertais “uzņēmuma” jēdziens ietver ikvienu subjektu, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no šī subjekta juridiskā statusa un finansēšanas veida (spriedumi, 2002. gada 19. februāris, *Wouters u.c.*, C-309/99, EU:C:2002:98, 46. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2013. gada 28. februāris, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, 35. punkts).
- 56 Tāpat no pastāvīgās judikatūras izriet, ka saimnieciskā darbība ir visu veidu darbība, saskaņā ar kuru attiecīgajā tirgū tiek piedāvātas preces vai pakalpojumi (spriedumi, 2002. gada 19. februāris, *Wouters u.c.*, C-309/99, EU:C:2002:98, 47. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2013. gada 28. februāris, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, 36. punkts).
- 57 Attiecībā uz notāriem Tiesa jau ir nospriedusi, ka, ciktāl tie īsteno brīvo profesiju, kuras pamatdarbība ir vairāku dažādu pakalpojumu sniegšana par atlīdzību, tie principā veic saimniecisko darbību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1987. gada 26. marts, Komisija/Nīderlande, 235/85, EU:C:1987:161, 9. punkts, un 2017. gada 1. februāris, Komisija/Ungārija, C-392/15, EU:C:2017:73, 98.–101. punkts).
- 58 Turklāt sniegto pakalpojumu sarežģītais un tehniskais raksturs, kā arī apstākļi, ka tā ir reglamentēta profesija, nemaina šādu atzinumu (pēc analogijas skat. spriedumus, 2002. gada 19. februāris, *Wouters u.c.*, C-309/99, EU:C:2002:98, 49. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2013. gada 28. februāris, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, 38. punkts).
- 59 Pamatlietā no iesniedzējtiesas iesniegtās informācijas izriet, ka Lietuvā reģistrētie notāri darbību veic, īstenojot brīvo profesiju, nevis kā civildienesta ierēdņi. Notariāta likuma 19. pantā paredzēts, ka notārs iekasē atlīdzību par notariālo aktu sagatavošanu, darījumu projektu izstrādāšanu, konsultācijām un tehnisko pakalpojumu sniegšanu. Savukārt šī likuma 12. pantā norādīts, ka notāri īsteno savu kompetenci bez jebkādas ietekmes no valsts iestāžu un budžeta iestāžu puses un ir pakļauti vienīgi likumam. Visbeidzot, saskaņā ar minētā likuma 21. pantu notārs savus amata pienākumus veic neatkarīgi un ir finansiāli patstāvīgs.
- 60 Tomēr prasītāji pamatlietā un Lietuvas valdība būtībā uzskata, ka Lietuvas notāri neveic saimniecisko darbību, jo tie piedalās publiska rakstura funkciju izpildē.
- 61 Šajā ziņā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka darbībām, kuras attiecas uz valsts varas pilnvaru īstenošanu, nav saimnieciska rakstura, kas pamatotu LESD konkurences tiesību normu piemērošanu (spriedumi, 2012. gada 12. jūlijs, *Compass-Datenbank*, C-138/11, EU:C:2012:449, 36. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2021. gada 6. maijs, *Analisi G. Caracciolo*, C-142/20, EU:C:2021:368, 56. punkts).
- 62 To paturot prātā, apstākļi, ka vienībai, īstenojot daļu no savām darbībām, ir valsts varas pilnvaras, pats par sevi neliedz to kvalificēt kā uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē attiecībā uz darbībām, kurām ir saimniecisks raksturs, ciktāl pēdējās minētās darbības var nošķirt no valsts varas pilnvaru īstenošanas (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 12. jūlijs, *Compass-Datenbank*, C-138/11, EU:C:2012:449, 37. un 38. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2022. gada 24. marts, *GVN/Komisija*, C-666/20 P, EU:C:2022:225, 71. punkts).

- 63 Šajā gadījumā – un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai – skaidrojumos norādītie notariālie akti, kas izpaužas kā hipotekāru darījumu apstiprināšana, ķīlas līguma notariāla apliecināšana, notariālu aktu sagatavošana, darījumu projektu izstrāde, konsultācijas, tehnisku pakalpojumu sniegšana un mijmaiņas darījumu apstiprināšana konkrētās situācijās, nešķiet esam saistīti ar valsts varas pilnvaru īstenošanu.
- 64 Šajā ziņā Tiesa būtībā jau ir nopriedusi, ka valsts varas īstenošanā tieši un konkrēti nav iesaistītas notariālās darbības, ar ko ir apliecināti akti, kuros noformētas vienpusējas saistības vai pušu brīvprātīgi noslēgtas vienošanās (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 1. februāris, Komisija/Ungārija, C-392/15, EU:C:2017:73, 119. un 120. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra), hipotekārā aizdevuma noslēgšana (spriedums, 2011. gada 24. maijs, Komisija/Francija, C-50/08, EU:C:2011:335, 97. punkts), vienkārša izpildāmības pasludināšana (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 1. februāris, Komisija/Ungārija, C-392/15, EU:C:2017:73, 125.–127. punkts), kā arī darījumu projektu izstrāde, konsultācijas un notāru sniegti tehniskie pakalpojumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 1. decembris, Komisija/Nīderlande, C-157/09, EU:C:2011:794, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 65 Turklāt no Tiesai iesniegtās informācijas neizriet, ka skaidrojumos norādītās notariālās darbības būtu nesaraujami saistītas ar citām darbībām, kas, savukārt, izraisītu valsts varas pilnvaru īstenošanu.
- 66 Papildus, kā izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, Lietuvā reģistrētie notāri savas attiecīgās teritoriālās kompetences robežās lielu daļu savu darbību īsteno konkurences apstākļos, jo Notariāta likuma 28. panta pirmajā daļā šajā ziņā ir noteikts, ka notariālos aktus, izņemot mantojuma lietas, var sagatavot pie jebkura notāra. Šāds apstāklis nevar raksturot valsts varas īstenošanu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 10. septembris, Komisija/Latvija, C-151/14, EU:C:2015:577, 74. punkts).
- 67 No tā izriet, ka dalībvalsts teritorijā reģistrēti notāri ir jāuzskata par “uzņēmumiem” LESD 101. panta izpratnē, ja tie veic tādas darbības, kādas norādītas skaidrojumos.
- 68 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu jāatbild, ka LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka kādā dalībvalstī reģistrēti notāri ir jāuzskata par “uzņēmumiem” šīs tiesību normas izpratnē, ja tie konkrētās situācijās īsteno darbības, kas izpaužas kā hipotekāru darījumu apstiprināšana, ķīlas līguma notariāla apliecināšana, notariālu aktu sagatavošana, darījumu projektu izstrāde, konsultācijas, tehnisku pakalpojumu sniegšana un mijmaiņas darījumu apstiprināšana, ciktāl šīs darbības nav saistītas ar valsts varas pilnvaru īstenošanu.

Par otro jautājumu

- 69 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 101. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka noteikumi, ar kuriem vienādo veidu, kādā dalībvalsts notāri aprēķina tādas atlīdzības apmēru, kas noteikta par atsevišķu darbību veikšanu un ko pieņēmusi tāda profesionālā organizācija kā Notāru padome, ir jāuzskata par uzņēmumu apvienības lēmumiem šīs tiesību normas izpratnē.

- 70 Šajā ziņā jāpārbauda, pirmkārt, vai, nosakot tādus noteikumus, kādi aplūkoti pamatlietā, profesionālā organizācija ir uzskatāma par uzņēmumu apvienību vai, tieši pretēji, par valsts iestādi, jo tās darbība ir saistīta ar valsts varas pilnvaru īstenošanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c., C-309/99, EU:C:2002:98, 56. un 57. punkts, kā arī 2013. gada 18. jūlijs, *Consiglio Nazionale dei Geologi*, C-136/12, EU:C:2013:489, 42. punkts).
- 71 Tiesa uzskatīja, ka profesionālā organizācija, kas, lai arī tai ir reglamentējošas pilnvaras, neīsteno tipiskas valsts varas pilnvaras, bet rikojas kā profesiju regulējoša organizācija, kuras darbībā turklāt ietilpst saimnieciskās darbības veikšana, ir pakļauta konkurences noteikumu piemērošanai (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c., C-309/99, EU:C:2002:98, 58. un 59. punkts, kā arī 2013. gada 18. jūlijs, *Consiglio Nazionale dei Geologi*, C-136/12, EU:C:2013:489, 44. punkts).
- 72 Turklāt no Tiesas judikatūras izriet, ka, lai noteiktu, vai šāda organizācija ir jāuzskata par uzņēmumu apvienību LESD 101. panta izpratnē vai par valsts iestādi, ir jāņem vērā citas norādes, kas tostarp skar attiecīgās profesionālās organizācijas vadības struktūru sastāvu, tās darbības veidu, attiecības ar valsts iestādēm, kā arī noteikumu vai lēmumu pieņemšanas pilnvaru regulējumu.
- 73 Tādējādi Tiesa kā “uzņēmumu apvienības” ir kvalificējusi profesionālās organizācijas, it īpaši ņemot vērā apstākli, ka šo organizāciju vadības struktūru sastāvā bija vienīgi profesiju pārstāvji, kurus ievēlēja to kolēģi, un valsts iestādes nevarēja iejaukties šajā iecelšanā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c., C-309/99, EU:C:2002:98, 61. punkts, kā arī 2013. gada 18. jūlijs, *Consiglio Nazionale dei Geologi*, C-136/12, EU:C:2013:489, 43. punkts).
- 74 Tiesa ņēma vērā arī to, ka valsts neiejaucās izšķirošā veidā šo struktūru lēmumu pieņemšanā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, *API* u.c., no C-184/13 līdz C-187/13, C-194/13, C-195/13 un C-208/13, EU:C:2014:2147, 33. un 41. punkts).
- 75 Tāpat Tiesa ņēma vērā apstākli, ka attiecīgajai organizācijai vai struktūrai piešķirtajām noteikumu vai lēmumu pieņemšanas pilnvarām nebija noteikti vispārējo interešu nosacījumi vai kritēriji, kas tai būtu jāievēro, pieņemot savus aktus, un ka šī organizācija vai vienība nerīkojās valsts faktiskas kontroles un galīgo lēmumu pieņemšanas pilnvaru pakļautībā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c., C-309/99, EU:C:2002:98, 62. un 68. punkts; 2013. gada 28. februāris, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, 49., 54. un 55. punkts, kā arī 2017. gada 23. novembris, *CHEZ Elektro Bulgārija* un *FrontEx International*, C-427/16 un C-428/16, EU:C:2017:890, 49. punkts).
- 76 Pamatlietā no iesniedzējtiesas iesniegtās informācijas izriet, ka saskaņā ar Notariāta likuma 8. pantu visi Lietuvas notāri ietilpst Notāru palātā un ir tās locekļi. Šī likuma 9. pantā paredzētās minētās palātas galvenās funkcijas tostarp ietver notāru darbību koordinēšanu, kvalifikācijas uzlabošanu, viņu interešu aizsardzību valsts un administratīvajās iestādēs, notāru prakses vienveidības nodrošināšanu un veida, kādā notāri īsteno savas funkcijas un ievēro profesionālās ētikas prasības, uzraudzību.
- 77 Turklāt saskaņā ar Notāru palātas 18. un 19. pantu prezidiju, kas ir šīs palātas kolektīvā pārvaldes institūcija, veido astoņi locekļi, kurus šīs palātas kopsapulce ieceļ no notāru kopsapulču ievēlēto kandidātu vidus, un šīs struktūras lēmumus atbilstoši šo statūtu 23. pantam pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu, balsojot atklāti.

- 78 Visbeidzot, ja Lietuvas Republikas tieslietu ministrs uzskata, ka Notāru palātas lēmumi neatbilst Lietuvas Republikas tiesību aktiem, tas, pamatojoties uz Notariāta likuma 11. pantu, var lūgt no atcelšanu *Vilniaus apygardos teismas* (Viļņas apgabaltiesā).
- 79 Līdz ar to no iesniedzējtiesas sniegtās informācijas izriet, ka Notāru palātai piemīt notāra profesijas regulēšanas organizācijas pazīmes un ka tās vadības struktūru, proti, prezidiju veido vienīgi šīs profesijas pārstāvji, kurus ievēlē tikai kolēģi; šķiet, ka Lietuvas valsts neiesaistās nedz minēto locekļu iecelšanā, nedz prezidija lēmumu pieņemšanā.
- 80 Turklāt iesniedzējtiesa nenorāda nevienu tiesību normu, kurā būtu pietiekami precīzi definēti sabiedrisko interešu nosacījumi vai kritēriji, kas nodrošinātu, ka Notāru palāta un tās prezidijs, īstenojot savas lēmumu pieņemšanas pilnvaras, patiešām rīkotos, ievērojot vispārējās sabiedrības intereses.
- 81 Arī tas vien, ka Lietuvas tiesas var pārbaudīt Notāru palātas lēmumu tiesiskumu, nenozīmē, ka tās darbība būtu pakļauta faktiskai valsts kontrolei (pēc analogijas skat. spriedumu, 2017. gada 23. novembris, *CHEZ Elektro Bulgaria* un *FrontEx International*, C-427/16 un C-428/16, EU:C:2017:890, 48. un 49. punkts).
- 82 Šādos apstākļos tāda profesionālā organizācija kā Notāru palāta ir jāuzskata par uzņēmumu apvienību LESD 101. panta 1. punkta izpratnē, nevis par valsts iestādi.
- 83 Otrkārt, jautājumā par to, vai skaidrojumi ir uzņēmumu apvienības lēmums LESD 101. panta izpratnē, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka skaidrojumi, kuri ir vērsti uz to, lai vienādotu veidu, kādā notāri aprēķina tādas atlīdzības apmēru, kas noteikta par atsevišķu darbību veikšanu, kā atgādināts šī sprieduma 52. punktā, saskaņā ar Notariāta likuma 13. pantu un Notāru palātas statūtu 10. panta 4. punktu notāriem ir saistoši.
- 84 No Tiesas judikatūras izriet, ka par uzņēmumu apvienību lēmumiem LESD 101. panta izpratnē ir jāuzskata lēmumi, kas faktiski ir profesijas locekļu pārstāvju gribas izteikums par to, ka tiem savā saimnieciskajā darbībā būtu jārīkojas noteiktā veidā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c., C-309/99, EU:C:2002:98, 64. punkts).
- 85 Turklāt, tā kā ir nopriests, ka cenas ieteikšana, neatkarīgi no tās precīza juridiskā statusa, var tikt uzskatīta par lēmumu LESD 101. panta izpratnē (spriedums, 2013. gada 18. jūlijs, *Consiglio Nazionale dei Geologi*, C-136/12, EU:C:2013:489, 46. punkts un tajā minētā judikatūra), cenas noteikšana ar saistoša akta palīdzību *a fortiori* ir jāuzskata par šādu lēmumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūlijs, *Consiglio Nazionale dei Geologi*, C-136/12, EU:C:2013:489, 47. punkts).
- 86 No tā izriet, ka tādi noteikumi kā skaidrojumi ir jāuzskata par uzņēmumu apvienības lēmumiem LESD 101. panta 1. punkta izpratnē.
- 87 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz otro jautājumu jāatbild, ka LESD 101. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka noteikumi, ar kuriem vienādo veidu, kādā dalībvalsts notāri aprēķina tādas atlīdzības apmēru, kas noteikta par atsevišķu darbību veikšanu un ko pieņēmusi tāda profesionālā organizācija kā Notāru padome, ir uzņēmumu apvienības lēmumi šīs tiesību normas izpratnē.

Par trešo līdz sesto jautājumu

- 88 Ar trešo līdz sesto jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 101. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka uzņēmumu apvienības lēmumi, ar kuriem tiek vienādots veids, kādā notāri aprēķina atlīdzības apmēru par noteiktu darbību veikšanu, ir ar šo pantu aizliegti konkurences ierobežojumi.
- 89 Iesākumā jāuzsver, ka LESD 267. pantā paredzētajā tiesvedībā, kas balstīta uz skaidru funkciju sadalījumu starp valstu tiesām un Tiesu, Tiesas uzdevums ir tikai interpretēt Savienības tiesību normas, par kurām tai tiek jautāts, šajā gadījumā – LESD 101. panta 1. punktu. Tādējādi nevis Tiesas, bet gan iesniedzējtiesas kompetencē galu galā ir novērtēt, vai, ņemot vērā visu to nozīmīgo apstākļu kopumu, kas raksturo pamatlietā aplūkojamo situāciju un tās ekonomisko un juridisko kontekstu, attiecīgā nolīguma mērķis un/vai sekas ir konkurences ierobežošana (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 18. novembris, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 90 Tomēr, lemjot par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesa var, pamatojoties uz tās rīcībā esošajiem lietas materiāliem, sniegt precizējumus, kas palīdzētu iesniedzējtiesai veikt interpretāciju, lai tā varētu izšķirt strīdu (spriedums, 2021. gada 18. novembris, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, 52. punkts).
- 91 Vispirms jāatgādina, ka, lai atsauktos uz LESD 101. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu, uzņēmumu apvienības lēmuma “mērķim vai sekām” ir jābūt konkurences iekšējā tirgū nepieļaušanai, ierobežošānai vai izkropļošanai (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 18. novembris, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 92 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru kopš 1966. gada 30. jūnija sprieduma *LTM* (56/65, EU:C:1966:38) šī nosacījuma alternatīvais raksturs, uz ko norāda saiklis “vai”, vispirms liek izvērtēt pašu uzņēmumu apvienības lēmuma mērķi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 18. novembris, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, 55. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 93 No Tiesas judikatūras izriet, ka noteikti uzņēmumu savstarpējas saskaņotas rīcības veidi ietver pietiekamu kaitējuma konkurencei līmeni, lai tos uzskatītu par “ierobežojumiem mērķa dēļ”, tāpēc to sekas nav jāpārbauda. Minētā judikatūra ir balstīta apstākļi, ka noteiktu veidu nolīgumi starp uzņēmumiem jau pēc sava rakstura var tikt uzskatīti par normālai konkurencei kaitējošiem (spriedums, 2021. gada 18. novembris, *Visma Enterprise*, C-306/20, EU:C:2021:935, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 94 Tādējādi ir ticis noteikts, ka noteiktas koluzīvas darbības, kā, piemēram, horizontāla cenu noteikšana kartēļos, ir uzskatāmas par tik lielā mērā spējīgām radīt nelabvēlīgas sekas, it īpaši attiecībā uz cenām, preču pakalpojumu daudzumu vai kvalitāti, ka LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā var tikt uzskatīts, ka nav jāpierāda to konkrētā ietekme tirgū. Pieredze rāda, ka šādas darbības rada ražošanas samazinājumu un cenu celšanos, kā rezultātā tiek nepareizi sadalīti resursi, kaitējot tostarp patērētājiem (spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, *Budapest Bank* u.c., C-228/18, EU:C:2020:265, 36. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 95 Šajā gadījumā no Tiesas rīcībā esošās informācijas izriet, ka ar skaidrojumiem tiek ieviests notāru atlīdzības apmēra aprēķināšanas mehānisms, ar kuru pēdējiem minētajiem par šajos skaidrojumos minētajām darbībām ir noteikts pienākums izmantot augstāko cenu no cenu diapazona, kas

paredzēts Lietuvas Republikas tieslietu ministra izstrādātajā pagaidu atlīdzības kārtībā. Līdz ar to – un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai – ir jāuzskata, ka šie skaidrojumi tieši izraisa attiecīgo pakalpojumu cenu horizontālu noteikšanu.

- 96 Šādos apstākļos tādi lēmumi kā skaidrojumi ir jāuzskata par konkurences ierobežojumu “mērķa dēļ” LESD 101. panta 1. punkta izpratnē.
- 97 Neapšaubāmi, ka no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet – ne visi nolīgumi starp uzņēmumiem un ne visi uzņēmumu apvienības lēmumi, kas ierobežo uzņēmumu, kuri ir puses šajā nolīgumā vai uz kuriem attiecas šī lēmuma ievērošana, rīcības brīvību, ir pakļauti LESD 101. panta 1. punktā paredzētajam aizliegumam. Izvērtējot ekonomisko un juridisko kontekstu, kādā iekļaujas daži no šiem nolīgumiem un daži no šiem lēmumiem, var konstatēt, pirmkārt, ka tie ir pamatoti, lai sasniegtu vienu vai vairākus leģitīmus vispārējo interešu mērķus, kuriem pašiem par sevi nav pret konkurenci vērsta rakstura, otrkārt, ka konkrētie līdzekļi, kas tiek izmantoti, lai sasniegtu šos mērķus, ir patiešām nepieciešami šim mērķim un, treškārt – pat ja izrādās, ka šiem līdzekļiem raksturīgās sekas ir vismaz potenciāla konkurences ierobežošana vai izkropļošana, šī raksturīgā ietekme nepārsniedz nepieciešamo, tostarp tā nelikvidē jebkādu konkurenci. Šī judikatūra it īpaši var tikt piemērota, ja pastāv nolīgumi vai lēmumi noteikumu veidā, ko pieņēmusi tāda apvienība kā profesionāla apvienība vai sporta apvienība, lai sasniegtu noteiktus ētikas mērķus un, plašākā nozīmē, lai noteiktu profesionālās darbības veikšanas ietvarus, ja attiecīgā apvienība pierāda, ka ir izpildīti tikko atgādinātie nosacījumi (spriedums, 2023. gada 21. decembris, *Royal Antwerp Football Club*, C-680/21, EU:C:2023:1010, 113. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 98 Tomēr minētā judikatūra nevar tikt piemērota tādas rīcības gadījumā, kuras “sekas” nebūt nav vismaz potenciāla konkurences ierobežošana, samazinot atsevišķu uzņēmumu rīcības brīvību, bet kurai attiecībā uz šo konkurenci ir tāda kaitējuma pakāpe, kas attaisno uzskatu, ka tās “mērķis” ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci. Tādējādi tikai tad, ja, izvērtējot konkrētajā lietā aplūkoto rīcību, izrādās, ka šīs rīcības mērķis nav nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci, ir jānosaka, vai uz to var attiekties šī judikatūra (spriedums, 2023. gada 21. decembris, *Royal Antwerp Football Club*, C-680/21, EU:C:2023:1010, 115. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 99 Tātad attiecībā uz rīcību, kuras mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci, tikai tad, ja piemēro LESD 101. panta 3. punktu un ja ir ievēroti visi šajā tiesību normā paredzētie nosacījumi, var tikt piešķirts izņēmums no LESD 101. panta 1. punktā paredzētā aizlieguma (spriedums, 2023. gada 21. decembris, *Royal Antwerp Football Club*, C-680/21, EU:C:2023:1010, 116. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 100 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka LESD 101. panta 3. punktā paredzētā izņēmuma piemērojamība ir pakļauta četriem kumulatīviem nosacījumiem, kas norādīti šajā pašā normā. Šie nosacījumi ir, pirmkārt, ka attiecīgā aizliegtā vienošanās veicina aplūkoto preču vai pakalpojumu ražošanas vai izplatīšanas uzlabošanu vai veicina tehnisko vai saimniecisko attīstību, otrkārt, lietotāji saņem pienācīgu daļu no peļņas, treškārt, uzņēmumiem dalībniekiem ar to nav uzlikts kāds lieks ierobežojums, un visbeidzot ceturtkārt, ar to tiem netiek radīta iespēja likvidēt konkurenci attiecībā uz būtisku attiecīgo preču vai pakalpojumu daļu (spriedums, 2018. gada 23. janvāris, *F. Hoffmann-La Roche u.c.*, C-179/16, EU:C:2018:25, 97. punkts).
- 101 Šajā gadījumā prasītāji pamatlietā un Lietuvas valdība būtībā apgalvo, ka skaidrojumiem ir leģitīmi mērķi šī sprieduma 97. punktā minētās judikatūras izpratnē. Proti, to mērķis esot aizsargāt vienlīdzīgas attieksmes un samērīguma principus, kā arī aizsargāt notārus no nepamatotas civiltiesiskās atbildības, panākot notāru prakses vienveidību un novēršot tiesiskā regulējuma

vakuumu. Turklāt skaidrojumu mērķis esot aizsargāt notariālo pakalpojumu lietotāju intereses, jo atlīdzības iekasēšana vislielākajā apmērā, kāds atļauts pagaidu aprēķināšanas kārtībā par nezināmas vērtības nodrošinājuma sniegšanu, palīdzot atturēt personas no tāda īpašuma iekļāšanas, kura vērtība nav noteikta.

- 102 Tomēr, tā kā tādi lēmumi kā skaidrojumi, kā izriet no šī sprieduma 96. punkta, ir jāuzskata par konkurences ierobežojumu “mērķa dēļ” LESD 101. panta 1. punkta izpratnē, tie katrā ziņā nevar tikt attaisnoti ar šī sprieduma iepriekšējā punktā minētajiem mērķiem.
- 103 Turklāt no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neizriet, ka prasītāji pamatlietā būtu atsaukušies uz LESD 101. panta 3. punktā paredzēto izņēmumu.
- 104 Šādos apstākļos tādi lēmumi kā skaidrojumi ir jāuzskata par konkurences ierobežojumu “mērķa dēļ” LESD 101. panta 1. punkta izpratnē.
- 105 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo līdz sesto jautājumu ir jāatbild, ka LESD 101. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka uzņēmumu apvienības lēmumi, ar kuriem vienādo veidu, kādā notāri aprēķina atlīdzības apmēru par noteiktu darbību veikšanu, ir uzskatāmi par konkurences ierobežojumiem “mērķa dēļ”, kas ir aizliegti ar šo tiesību normu.

Par septīto jautājumu

- 106 Ar septīto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka valsts konkurences iestāde par šīs tiesību normas pārkāpumu uzliek naudas sodu uzņēmumu apvienībai, kas ir atbildīga par pārkāpumu, kā arī individuālus naudas sodus par to pašu pārkāpumu uzņēmumiem, kuri ir šīs apvienības, kas ir pieņēmusi minēto lēmumu, vadības struktūras locekļi.
- 107 Iesākumā jānorāda, ka Regulas Nr. 1/2003 5. pantā ir paredzēts, ka LESD 101. un 102. panta piemērošanas nolūkos kompetentā valsts konkurences iestāde var uzlikt naudas sodus, periodiskus soda maksājumus vai jebkādu citu sodu, kas paredzēts tās valsts tiesību aktos.
- 108 Saskaņā ar Tiesas judikatūru gadījumā, kad ir konstatēts LESD 101. panta pārkāpums, valsts konkurences iestādēm principā ir jāuzliek naudas sods pārkāpuma izdarītājam. Lai nodrošinātu šīs tiesību normas efektīvu piemērošanu vispārējās interesēs, šīm iestādēm tikai izņēmuma kārtā nav jāuzliek naudas sods, ja uzņēmums šo tiesību normu ir pārkāpis tieši vai aiz neuzmanības (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūnijs, *Schenker & Co. u.c.*, C-681/11, EU:C:2013:404, 46. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2022. gada 22. marts, *Nordzucker u.c.*, C-151/20, EU:C:2022:203, 64. punkts).
- 109 Šajā ziņā jāatgādina, pirmkārt, ka Savienības konkurences tiesību normu, it īpaši LESD 101. panta 1. punkta, efektivitāte tostarp nozīmē nepieciešamību nodrošināt par šo tiesību normu pārkāpumiem uzlikto sodu preventīvo iedarbību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 18. decembris, *Coop de France bétail et viande u.c./Komisija*, C-101/07 P un C-110/07 P, EU:C:2008:741, 98. punkts, kā arī 2009. gada 19. marts, *Archer Daniels Midland/Komisija*, C-510/06 P, EU:C:2009:166, 149. punkts).
- 110 LESD 101. panta pārkāpuma dēļ uzlikto naudas sodu mērķis ir cīnīties pret pretlikumīgām attiecīgo uzņēmumu darbībām, kā arī atturēt gan attiecīgos uzņēmumus, gan citus tirgus dalībniekus no iespējamiem Savienības konkurences tiesību noteikumu pārkāpumiem (šajā

nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 17. jūnijs, *Lafarge/Komisija*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 102. punkts; 2013. gada 26. septembris, *Alliance One International/Komisija*, C-668/11 P, EU:C:2013:614, 62. punkts, kā arī 2014. gada 4. septembris, *YKK u.c./Komisija*, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, 84. punkts). Tādējādi atturošās iedarbības meklējumi neattiecas vienīgi uz uzņēmumiem, kuri ir tieši minēti lēmumā, ar ko nosaka naudas sodus, jo arī citi līdzīga lieluma uzņēmumi, kuriem ir tādas pašas iespējas, ir jāiedrošina atturēties no piedalīšanās līdzīgos konkurences tiesību noteikumu pārkāpumos (spriedums, 2013. gada 5. decembris, *Caffaro/Komisija*, C-447/11 P, EU:C:2013:797, 37. punkts).

- 111 Otrkārt, jāatgādina, ka valstu konkurences iestādēm ir arī jānodrošina, lai naudas sodi, ko tās uzliek par Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu, būtu samērīgi ar pārkāpuma raksturu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 3. aprīlis, *Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie*, C-617/17, EU:C:2019:283, 38. punkts).
- 112 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka gadījumā, ja ir konstatēts LESD 101. panta pārkāpums, valsts konkurences iestādēm principā ir jāuzliek pārkāpuma izdarītājam pietiekami atturošs un samērīgs naudas sods.
- 113 Attiecībā uz tās vienības noteikšanu, kas jāuzskata par LESD 101. pantā paredzētā aizlieguma pārkāpuma izdarītāju, no šī panta 1. punkta formulējuma izriet, ka Līgumu autori ir izvēlējušies izmantot jēdzienus “uzņēmums” un “uzņēmumu apvienība”, lai apzīmētu šajā tiesību normā paredzētā aizlieguma pārkāpuma izdarītāju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 14. marts, *Skanska Industrial Solutions u.c.*, C-724/17, EU:C:2019:204, 29. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 114 Ja vienība pārkāpj konkurences noteikumus, saskaņā ar personīgās atbildības principu tai ir jāatbild par šo pārkāpumu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2007. gada 11. decembris, *ETI u.c.*, C-280/06, EU:C:2007:775, 39. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2022. gada 12. maijs, *Servizio Elettrico Nazionale u.c.*, C-377/20, EU:C:2022:379, 106. punkts).
- 115 Tā kā LESD 101. panta 1. punktā tostarp ir aizliegti “uzņēmumu apvienību lēmumi”, kuri var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū, ir jāuzskata, ka tāda uzņēmumu apvienība kā Notāru palāta pati par sevi var būt šajā tiesību normā norādītā pārkāpuma izdarītāja.
- 116 Pamatlietā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Konkurences padomes konstatētais LESD 101. panta 1. punkta pārkāpums izpaužas kā skaidrojumu, kas ir Notāru palātas prezidija lēmumi, pieņemšana. No Tiesas rīcībā esošās informācijas, it īpaši no prasītāju pamatlietā un Lietuvas valdības sniegtajiem precizējumiem, atbildot uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem tiesas sēdē, izriet, ka prezidija, kas saskaņā ar Notāru palātas statūtu 18. panta 1. punktu ir tās pārvaldes struktūra, lēmumi ir saistoši šai palātai, līdz ar to šie lēmumi ir jāuzskata par pašas Notāru palātas lēmumiem.
- 117 Turklāt prasītāji pamatlietā un Lietuvas valdība tiesas sēdē arī precizēja, ka ne prezidijs, ne tā individuālie locekļi nevar tikt atzīti par atbildīgiem par minētajiem lēmumiem, jo tie ir attiecināmi tikai uz Notāru palātu.
- 118 No tā izriet – un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai –, ka Notāru palāta ir jāuzskata par pārkāpuma, kuru pamatlietā ir konstatējusi Konkurences padome, izdarītāju.

- 119 Attiecībā uz notāriem, kas veido Notāru palātas prezidiju, šķiet, ka, pieņemot skaidrojumus, tie ir rīkojušies tikai kā tā locekļi. It īpaši no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem neizriet, ka šie notāri būtu citādi piedalījušies šādi konstatētajā pārkāpumā.
- 120 Turklāt tiesas sēdē Konkurences padome būtībā precizēja, ka tā ir uzlikusi individuālus naudas sodus notāriem, kas ir Notāru palātas prezidija locekļi, nevis tāpēc, ka tiem bija tāda uzņēmuma statuss, kurš ir pārkāpuma līdzizdarītājs, bet gan tieši tāpēc, ka viņi skaidrojumu pieņemšanas datumos bija šī prezidija biedri. Šajā ziņā Konkurences padome paskaidroja, ka šie naudas sodi tika uzlikti ar mērķi nodrošināt par minēto pārkāpumu piemēroto sankciju atturošo iedarbību, ņemot vērā, ka tajā laikā piemērojamās Lietuvas tiesības neļāva uzlikt tikai Notāru palātai pietiekami lielu naudas sodu, lai radītu šo atturošo iedarbību, jo tajās, aprēķinot naudas sodu, nebija paredzēta iespēja ņemt vērā šīs palātas locekļu apgrozījumu.
- 121 Tomēr personiskās atbildības princips, kas prasa, lai par konkurences tiesību normu pārkāpumu tiktu sodīti tikai tā struktūra, kas to ir izdarījusi, nepieļauj šādu pieeju, jo notāri, kas skaidrojumu pieņemšanas brīdī bija Notāru palātas prezidija locekļi, nevar tikt uzskatīti par Konkurences padomes pamatlietā konstatētā pārkāpuma līdzizdarītājiem.
- 122 Ņemot šo vērā, no tā tomēr neizriet ne tas, ka Konkurences padomei bija liegta iespēja piemērot Notāru palātai preventīvas sankcijas par šo pārkāpumu, ne arī tas, ka minētie notāri noteikti būtu jāatbrīvo no jebkādas atbildības saistībā ar šo pašu pārkāpumu.
- 123 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja uzņēmumu apvienības iekšējie noteikumi ļauj tai radīt saistības saviem biedriem, šai apvienībai piemērojamais naudas sods, nosakot tādu sodu, kuram būtu atturoša ietekme, jāaprēķina, ņemot vērā minētās apvienības visu biedru uzņēmumu apgrozījumu, pat ja šie uzņēmumi faktiski nav piedalījušies pārkāpumā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2000. gada 16. novembris, *Finnboard*/Komisija, C-298/98 P, EU:C:2000:634, 66. punkts; Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu, 2001. gada 23. marts, *FEG*/Komisija, C-7/01 P(R), EU:C:2001:183, 11. punkts, kā arī spriedumu, 2008. gada 18. decembris, *Coop de France détail et viande u.c.*/Komisija, C-101/07 P un C-110/07 P, EU:C:2008:741, 93. punkts).
- 124 Turklāt šāda apvienības biedru uzņēmumu apgrozījumu ņemšana vērā ir iespējama it īpaši gadījumos, kad šīs apvienības izdarītais pārkāpums ietekmē tās biedru darbību un apvienība attiecīgās konkurencei pretējās darbības izpilda tieši tās biedru labā un sadarbībā ar tiem, un apvienībai nav objektīvu interešu, kas atšķirtos no tās biedru objektīvajām interesēm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 18. decembris, *Coop de France détail et viande u.c.*/Komisija, C-101/07 P un C-110/07 P, EU:C:2008:741, 97. punkts).
- 125 Šī judikatūra būtībā ir kodificēta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta trešajā daļā, kurā noteikts, ka tad, ja apvienības pārkāpums ir saistīts ar tās dalībnieku darbībām, naudas sods nepārsniedz 10 % no katra tās dalībnieka kopējā apgrozījuma, kas darbojas tirgū, kuru skāris apvienības pārkāpums.
- 126 Turklāt šīs regulas 23. panta 4. punktā ir paredzēts, ka tad, ja soda naudu uzliet uzņēmumu apvienībai, ņemot vērā tās dalībnieku apgrozījumu, un ja apvienība ir maksātspējīga, apvienībai ir pienākums prasīt iemaksas no saviem dalībniekiem, lai segtu naudas soda summu, un Komisija ar konkrētiem nosacījumiem var pieprasīt naudas soda maksājumu tieši no jebkuriem uzņēmumiem, kas bija attiecīgo apvienības lēmējinstanču dalībnieki, un pēc tam – no jebkuriem apvienības dalībniekiem, kas darbojās tirgū, kurā izdarīts pārkāpums.,

- 127 Protams, Regulas Nr. 1/2003 23. pantā ir skaidri minētas tikai Komisijas pilnvaras. Tomēr no Tiesas judikatūras izriet, ka šis pants attiecas uz valsts konkurences iestāžu pilnvaru noteikšanu naudas sodu uzlikšanas jomā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūnijs, *Schenker & Co. u.c.*, C-681/11, EU:C:2013:404, 48.–50. punkts).
- 128 Līdz ar to tas, ka pamatlietas faktu rašanās laikā piemērojamajās Lietuvas tiesībās nebija paredzēta iespēja ņemt vērā Notāru palātas locekļu apgrozījumu, aprēķinot naudas sodu, kas Konkurences padomei bija jāuzliek par tās konstatēto LESD 101. panta pārkāpumu, neliedza šai valsts konkurences iestādei ņemt vērā šo apgrozījumu, ja vien ir izpildīti šī sprieduma 123.–125. punktā minētie nosacījumi.
- 129 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz septīto jautājumu ir jāatbild, ka LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka valsts konkurences iestāde par šīs tiesību normas pārkāpumu, ko izdarījusi uzņēmumu apvienība, uzliek individuālus naudas sodus uzņēmumiem, kuri ir šīs apvienības vadības struktūras locekļi, ja šie uzņēmumi nav šī pārkāpuma līdzizdarītāji.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 130 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) **LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka kādā dalībvalstī reģistrēti notāri ir jāuzskata par “uzņēmumiem” šīs tiesību normas izpratnē, ja tie konkrētās situācijās īsteno darbības, kas izpaužas kā hipotekāru darījumu apstiprināšana, ķīlas līguma notariāla apliecināšana, notariālu aktu sagatavošana, darījumu projektu izstrāde, konsultācijas, tehnisku pakalpojumu sniegšana un mijmaiņas darījumu apstiprināšana, ciktāl šīs darbības nav saistītas ar valsts varas pilnvaru īstenošanu.**
- 2) **LESD 101. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka noteikumi, ar kuriem vienādo veidu, kādā dalībvalsts notāri aprēķina tādas atlīdzības apmēru, kas noteikta par atsevišķu darbību veikšanu un ko pieņēmusi tāda profesionālā organizācija kā Notāru padome, ir jāuzskata par uzņēmumu apvienības lēmumiem šīs tiesību normas izpratnē.**
- 3) **LESD 101. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka uzņēmumu apvienības lēmumi, ar kuriem vienādo veidu, kādā notāri aprēķina atlīdzības apmēru par noteiktu darbību veikšanu, ir uzskatāmi par konkurences ierobežojumiem “mērķa dēļ”, kas ir aizliegti ar šo tiesību normu.**
- 4) **LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka valsts konkurences iestāde par šīs tiesību normas pārkāpumu, ko izdarījusi uzņēmumu apvienība, uzliek individuālus naudas sodus uzņēmumiem, kuri ir šīs apvienības vadības struktūras locekļi, ja šie uzņēmumi nav šī pārkāpuma līdzizdarītāji.**

[Paraksti]